

Književstvo.

Prirodopisje za ljudske šole. Spis. France Govekar, učitelj. Natisnjeno v Pragi, 1871. To delce obsega na 102 straneh ob kratkem te-le stvari: živalstvo (1. sesavci, 2. ptice, 3. zemljevodnice, 4. ribe, členkarji), rastlinstvo (1. koristne rastline, 2. škodljive rastline), rudništvo (1. persti, 2. kamenje, 3. gorljive rudnine, 4. soli, 5. rude); dodatek (za ponovljanje in pismene naloge); imenik opisanih živali, rastlin in rudnin.

Ta knjižica je prva tej versti za naše ljudske šole, v katerih se po novem učnem redu mladost podučuje tudi v prirodopisu. To delce je prav skerbno sestavljeno z ozirom na poglobitve stvari, ktere se tičejo kmetovanja in obertnije v vsakdanjem življenju. To prirodopisje bode učitelju pri obdelovanju tega uka sploh kot vodilo prav dobro služilo; v zgornjih razredih, kjer se ta vednost že nekoliko bolj širi, bodo pa to knjižico tudi učenci s vspedom rabili. Male (morda tiskarne) pomote v tej knjižici naj bi gg. učitelji sami popravljali. Slovenski učitelji, sezite po tej lični knjižici in koristite ž njo domačemu šolstvu! Dobiva se pri J. Giontini-ju v Ljubljani pa tudi pri izdajatelju na Igu (poleg Ljubljane, pošta: Brunnendorf) za 20 kr.

Šolsko obzorje.

Od Save na Štajerskem. Dne 6. t. m. bil je za učitelje sevniskega, brežkega in kozijanskega okraja, posebno pa za prebivalce podčeterškega terga jako vesel in imeniten dan. Bila je namreč v Podčetertku redka slovesnost, ker ta dan je brežki okrajni glavar gosp. Josek, podčeterškemu učitelju, gosp. J. Böheim-u, pripel na persa srebrni križec s krono, ki so mu ga Njihovo Veličanstvo podelili za zasluge o šolstvu. To svečanost povikšati, sešlo se nas je mnogo učiteljev od blizo in daleč, da smo počastili sivčeka, kateri že čez 45 let prav marljivo in z mladeniško navdušenostjo dela na šolskem polju. Po slovesni sveti maši, pri kateri je bila tudi šolska mladina, šli smo v primerno in okusno okinčano šolsko sobo. Veliko prijateljev ljube šolske mladine se je zbralo, tako, da je bila soba kmali premajhna. Po izvrstnem nagovoru gosp. okrajnega glavarja, v katerem je povdarjal gosp. Böheim-ove zasluge o šolstvu, mu pripne križec na persi. Ni ga bilo skoraj očesa, ktero bi bilo suho, ko se je sivček s solzami očmi zahvaljeval za tolikošno čast in milost, ter obljubil tudi zanaprej marljivo delati na šolskem polju. Potem poprime besedo okrajni šolski nadzornik, gosp. F. Jamšek, ter v prav tehtnem govoru dokazuje imenitnost učiteljskega stanu, ter povdarja pred drugim: „Akoravno nekteri ljudje učiteljski stan zaničljivo prezirajo, se pa vendar v viših krogih vé ceniti, kaj in koliko da učitelj stori za blagor človečanstva, kar nam ravno današnja slovesnost očitno kaže“. Potem še mladino navdušuje do hvalečnosti, ktere je vedno dolžna njihovemu skerbnemu učitelju. Sedaj tej svečanosti sledi še primerna deklamacija, ktero je deklamoval pomožni učitelj gosp. F. Podobnik. Po kratkem a izvrstnem govoru sevniskega učitelja gosp. T. Dernjač-a, v katerem je zbrane učitelje opominjal, zvesto ravnati se po šolskih postavah, so g. okr. glav. in vsi zbrani Njih Veličanstvu trikratni „Živili!“ zaklicali, in s tem je bila slovesnost končana. Popoldne pa smo imeli skupni obed, pri katerem je sledila zdravica na zdravico. S posebnim nav-

dušenjem bila je sprejeta zdravica, ktero je napravil gosp. F. Podobnik. V daljnem govoru predstavljal je slabo materialno stanje ljudskih učiteljev na Kranjskem, njih težave, križe i nadloge. Zdravico sklenil je z besedami: „Bog nas usliši in dodeli tudi našim milim sobratom na Kranjskem kmali milejšo osodo in boljše blagostanje, ktere ga si serčno želijo in ga težko pričakujejo!“ „Bog nas usliši! Živeli kranjski učitelji!“ zadonelo je iz vseh pers v znamenje, da štajerski učitelji ljubijo svoje sobrate, katerim še ne sveti solnce boljšega blagostanja, ter da milujejo njih nemilo osodo in jim serčno boljših časov želijo. Tako je kmali minul dan in prezgodaj smo se morali posloviti od ljubega kraja. Še si podamo nazoči učitelji bratovsko roko in gremo vsaksebi. Mislim pa, da nobeden izmed nas, ki smo bili pri tej slovesnosti, ne bode pozabil tega za učitelje resnično veselega dneva.

— b —

Iz Tersta. Tudi v Terstu imamo spraševanje komisijo za meščanske in splošne ljudske šole, ki se je 13. aprila t. l. že v drugič zbrala za presvetovanje začetnih učiteljev, ki so se bili oglasili in sicer: Caenazzo Alojzi, Seibert Anton Eugen, Calegari Josip, Ciatto Aleksander, Garzolini Josip, Androssich Matija, Bonin Gregor, Camus Miroslav, Ciach Filip, Contento Domenik, Rovere Peter, Tamaro Aleksander, Zennaro Mirko, Troha Jernej, Carrara Jakob, Visintini Ignaci, Zajec Janez, Čargo Anton, Brandenburg Abraham, Košavac Josip. Perva dva sta se oglasila za meščanske, vsi drugi za splošne ljudske šole. Po narodnosti so ti: 1 Nemeo, Seibert, 2 Slovenca, Troha in Čargo, ostalih 17 pa so Lah ali pa priverženci, kar že imena jasno kažejo. Po veri so: 1 žid, drugi katoličani. Jezik, ktere ga se je komisija posluževala, je bil izključljivo italijanski, tako tudi naloge in vsa vprašanja razun iz slovenščine in nemščine, kar je spraševal naš rodoljub g. Pleteršnik, profesor tukajšnje nemške gimnazije.

Pismene naloge za ljudske šole, ki so od dné 13. do 16. trajale, so bile iz pedagogike: Po katerih sredstvih si učitelj pridobi ljubezen in spoštovanje svojih učencev? Raba berila oziraje se na kazavni (intuizione) poduk in razlaganje slovnice. Iz italijanskega jezika: Dokaz potrebe in važnosti dela in stanovitosti pri njem. Prestava soneta v prozo s komentarjem, s slovnico in z logično analizo tega - le terceta:

Così 'l miser, diss'io, ch'al basso è posto,

Presto si salva: e chi più in alto sorse

Miracol è se può ritrarsi al porto.

Iz nemškega: Das Leben des Landmannes verglichen mit dem Handwerker in der Stadt. Die Nebensätze in der deutschen Sprache. Iz slovenščine: Govor pri slovesnosti, kedar se odpira nova šola. Naj se sklanjajo besede: seme, vest, ljudje, ves svet, dve zvezdi, gospá. Iz številenja: 36 delalcev dokončá neko delo v $14\frac{1}{4}$ dneva deláje $12\frac{1}{2}$ ure na dan; vpraša se, v kolikem času bode $\frac{3}{4}$ delalcev izgotovili isto delo, če delajo $\frac{6}{7}$ časa, ktere ga 36 delalcev potrebuje? Posebna metodika: kako se otrokom kaže, da na tanko in do dobrega razumejo lastnosti in vse verste trstavke (Regeldetrie)?

Štiri ure časa je bilo odločeno za izdelovanje vsake naloge t. j. dopoldne od 8 — 12, popoldne od 2 — 6. Dnó 17. začele so se ustmene skušnje, ki so bile od popoldne in sicer od 5 — 8. Vsak kandidat je dobil več kakor je predpisano, po tri vprašanja in v obziru težkote so se merila edino le po protekciji, tako da protektirani so dobili čisto malo in celó otročja vprašanja, drugi reveži pa veliko in težka. Posebno Slovencema ni bila preveč mila

osoda. Ravno taka je bila pri klasificiranji; čisto malo se je gledalo na izobraženje in študije kandidata, marveč na njegove nunce in — Bog vé — na koliko pri tej reči neveljavne in kakšne druge okolnosti; pa naj bode kakor hoče, factum je, da so dobili gg. Categari, Ciatto in Garzolini spricalo s št. 1; Carrara, Contento in Troha s št. 2; štirje so padli, vsi drugi s št. 3. Razun Carrare in Trohe so vsi samo za italijanski podučni jezik kvalificirani, med tem ko je prvi teh dveh tudi za nemški kot „materia“, in drugi za slovenski in nemški kot podučni, in italijanski kot „materia“. Dosti bi se dalo pisati in govoriti, ali „tacerd auruni“. Ministerstvu za uk bi pač rad svetoval, naj bi prisežene može (ne vem, morda so) v spraševanjsko komisijo jemalo t. j. zapovedalo, da pred, ko stopijo v komisijo, prisežejo, da bodo po vesti in postavah ravnali in da bi za nezadovoljne, katerim se včasih vendar le zna zgoditi kaka krivica, kak viši forum apelacije vstvarilo, kjer bi se lahko pritožili in iskali pravice in bi se ne pustilo vse v komisijnih rokah.

Iz Idrije. (*Naznanilo gg. kranjskim ljudskim učiteljem zaradi statistike domačega ljudskega šolstva.*) Na mnogo vprašanja, ki so mi došla od prijateljev učiteljev, naznanjam, da sem do sedaj prejel že nad 150 odgovorov v zadevi omenjene statistike. Po moji razsodbi je v teh odgovorih prav veliko zanimivega in porabljivega blaga, ki je vredno, da se skerbno v celoto sestavi, ter svetu priobči. Zatorej se vsim gg. dopisnikom skupno še enkrat zahvaljujem za poslano gradivo in bratovsko prijaznost, katero ste mi v svojih listih tako odkritoserčno in prijateljsko razodevali. Sporočila od 150 šol sicer zadostujejo, da se iz teh more sklepati na splošni stan kranjskih ljudskih šol, katerih štejemo krog 200.

Vendar bi se k prav natančni in zanesljivi statistiki potrebovalo še onih 50 sporočil, ki mi jih še primanjkuje. Vljudno prosim tedaj še izostale gg. učitelje, da bi mi o stanu svojih šol kmali pisati blagovolili, da bode mogoče gorše delo na svetlo dati.

J. Lapajne, učitelj.

Iz Ljubljane. Sliši se, da bodo vse ljubljanske ljudske šole šolsko leto končale brez do sedaj navadnega javnega spraševanja in da se bodo namesto tega pridnim učencem napravljale razne slovesnosti in primerne šolske veselice. Programi ali razredbe učencev in učenk bodo se na koncu šolskega leta po stari navadi še dalje izdajali.

Razpis učiteljskih služeb.

V trirazredni ljudski šoli v Ribnici s slovenskim učnim jezikom je izpraznjena podučiteljeva služba z 210 gold. letne plače. Prosilci za to službo naj svoje prošnje oddajajo pri c. k. okrajnem šolskem svetu v Kočevju do 24. t. m.

Izpraznjena je podučiteljeva služba v Črnomlju. Prošnje za njo naj se do konca t. m. pošiljajo c. k. okrajnemu šolskemu svetu v Novem mestu (Rudolfswerth).

 S tem mesecem končava se prva polovica letošnjega „Učiteljskega Tovarša“, in prihodnji mesec začenja se druga polovica tega tečaja. Vse p. n. gg. naročnike, ki imajo „Tovarša“ le za pol leta naročenega, prosimo, naj pošljejo naročnino še za drugega pol leta, da razpošiljanje ne bode zaostajalo.